

SOUDNÍ DVŮR ES – DUBEN A KVĚTEN 2007

Po dvou měsících opět přinášíme přehled aktuálních rozsudků Soudního dvora ES, které jsou zajímavé z hlediska právní praxe v České republice.¹ Zároveň připojujeme i výběr z probíhajících řízení před Soudním dvorem, jež by mohla být relevantní pro aplikační praxi v České republice.

ODPOVĚDNOST STÁTU ZA VÝROKY STÁTNÍCH ÚŘEDNÍKŮ A JEJICH SVOBODA PROJEVU

Rozsudek ze dne 17. dubna 2007, AGM-COS.MET, C-470/03 (velký senát, generální advokátka J. Kokott)

Směrnice 98/37/ES² – Opatření s rovnocenným účinkem – Strojní zařízení, u nichž se předpokládá, že jsou ve shodě se směrnicí 98/37/ES – Kritika vyjádřená veřejně státním úředníkem – Přičitatelnost jednání státního úředníka státu– Svoboda projevu státních úředníků – Přiměřenost – Odpovědnost státu – Odpovědnost státních úředníků

Z výrokové části:

1) Členskému státu jsou přičitatelné úřednickovy výroky, které vzhledem k jejich formě a k okolnostem vyvolají u jejich adresátů dojem, že se jedná o oficiální stanovisko zastávané státem, a nikoli soukromé názory úředníka. Pro přičitatelnost výroků úředníka státu je rozhodující, zda adresáti těchto výroků mohou za daných okolností důvodně předpokládat, že se jedná o postoj, který úředník zaujímá z titulu své funkce. Výroky úředníka, jimiž prohlašuje, že strojní zařízení, u něhož byla ověřena shoda s touto směrnicí, je v rozporu s příslušnou harmonizovanou normou a že je nebezpečné, tedy porušují čl. 4 odst. 1 [směrnice 98/37/ES], jsou-li přičitatelné členskému státu.

2) Za takových podmínek, jako jsou podmínky ve věci v původním řízení, nelze porušení čl. 4 odst. 1 směrnice 98/37 způsobené jednáním úředníka v rozsahu, v němž je přičitatelné úřednickovy členskému státu, ospravedlnit ani cílem spočívajícím v ochraně zdraví, ani na základě svobody projevu úředníků.

3) Článek 4 odst. 1 směrnice 98/37 musí být vykládán tak, že jednak přiznává práva jednotlivcům, a jednak neponechává členským státům žádný prostor pro uvážení, pokud jde jako v projednávaném případě o strojní zařízení, která se shodují s uvedenou směrnicí nebo u nichž se předpokládá, že se s ní shodují. Porušení tohoto ustanovení způsobené výroky úředníka členského státu, jsou-li přičitatelné tomuto státu, je dostatečně závažným porušením práva Společenství, které zakládá odpovědnost tohoto státu.

4) Právo Společenství nebrání tomu, aby vnitrostátní právo členského státu stanovilo zvláštní podmínky pro náhradu jiné újmy, než je újma na zdraví či škoda na věcech, za předpokladu, že jsou tyto podmínky stanoveny tak, že v praxi neznemožňují ani nadměrně neztěžují získání náhrady škody způsobené porušením práva Společenství.

5) V případě porušení práva Společenství nebrání právo Společenství tomu, aby vedle odpovědnosti členského státu byla založena i odpovědnost úředníka, ale neukládá, aby tomu tak bylo.

¹ Poslední přehled aktuální judikatury Soudního dvora (za měsíce únor a březen 2007) viz *Soudní rozhledy* č. 5/2007. Za spolupráci děkuji Janě Šamánkové z Odboru komunitárního práva MZV.

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/37/ES ze dne 22. června 1998 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se strojních zařízení, Úř. věst. L 207, s. 1; Zvl. vyd. 13/20, s. 349.

Skutkový základ sporu: Komplikované skutkové okolnosti tohoto případu lze shrnout takto: pan Lehtinen, zaměstnanec ministerstva sociálních věcí a zdraví, vypracoval znalecký posudek, ve kterém se domníval, že jsou servisní zvedáky pro vozidla dodávané žalujícími společnostmi AGM-COS.MET nebezpečné a že nesplňují příslušné technické normy. Poté proběhlo na ministerstvu jednání s dovozcem, po kterém sice jeden z úředníků navrhl, aby byly servisní zvedáky zakázány, odpovědný ředitel odboru bezpečnosti práce ministerstva sociálních věcí a zdraví to však odmítl s tím, že nemá dostatek informací. Věc vrátil k dalšímu šetření. Mezitím se však pan Lehtinen několikrát veřejně vyjádřil o bezprostředním nebezpečí, které podle něj zvedáky pro pracující představují, ačkoliv v té době ještě nebylo známo konečné stanovisko ministerstva. Takto se pan Lehtinen vyjadřoval i poté, kdy byl z případu odvolán svými nadřízenými odvolán. Za toto jednání mu pak zaměstnavatelem byla udělena důtka, kterou svým rozhodnutím potvrdil i Nejvyšší správní soud. Společnost AGM-COS.MET se poté obrátila na finské soudy s žalobou na náhradu škody způsobené snížením jejího obrátu ve Finsku i jinde v Evropě. Žalobu směřovala jak proti finskému státu, tak (společně a nerozdílně) proti panu Lehtinenovi. Finský soud pak předložil Soudnímu dvoru sérii komplexních otázek, kterými se zde v plném rozsahu nelze zabývat. V následujících poznámkách se tedy omezíme na pouhé vysvětlení jednotlivých bodů výrokové části rozsudku.

Poznámky k rozsudku: U prvního bodu výrokové části je důležité především posouzení toho, za jakých okolností lze výroky úředníka přičítat státu. Soudní dvůr specifikuje tato kritéria: zda úředník je obecně příslušný pro předmětnou agendu; zda šíří své výroky písemně na oficiálním hlavičkovém papíře příslušného útvaru; zda úředník poskytuje televizní rozhovory v prostorách svého útvaru; zda nezmiňuje soukromou povahu svých výroků a neuvádí, že se odchylují od oficiálního stanoviska příslušného útvaru a konečně, zda příslušné státní orgány bezodkladně nepodniknou kroky k tomu, aby u adresátů úřednickových výroků rozptýlily dojem, že se jedná o oficiální státní stanovisko (bod 58 rozsudku). Takové výroky pak podle Soudního dvora mohou narušit volný pohyb zboží ve Společenství a být tak překážkou ve smyslu okřídlené formule „Dassonville“.³

Ve druhém bodu výrokové části rozsudku Soudní dvůr neváhal vstoupit na půdu vnitrostátního řízení a rozhodnout v podstatě za vnitrostátní soud:⁴ za okolností, které panovaly v případě pana Lehtinena, nelze ospravedlnit vznik překážky volného pohybu zboží. Bylo tomu tak zejména proto, že dotčená směrnice, která vyčerpávajícím způsobem harmonizovala technické standardy zboží (v tomto případě servisních zvedáků), stanovila přesný postup pro případ, že některý z orgánů členského státu zjistí, že výrobek, připuštěný na vnitřní trh, tyto standardy nesplňuje. Postup pana Lehtinena (v míře, do jaké jej lze přičítat finskému státu) tedy nebyl ospravedlněný na základě ochrany zdraví, ani na základě svobody projevu úředníků. U podruhé uvedeného argumentu – ochrany svobody projevu úředníků – se Soud vyjadřuje k projevu pana Lehtinena pouze v rozsahu, v jakém jej lze státu přičíst. Nezabývá se však již tím, zda svým projevem může pan Lehtinen fakticky omezovat volný pohyb zboží, pokud jedná jako soukromá osoba.

Třetí bod výrokové části konstatuje, že v daném případě byly splněny podmínky odpovědnosti členského státu za škodu způsobenou porušením práva ES. Podrobné zdůvodnění lze nalézt v bodech 75 až 86. Následující bod se pak vyjadřuje ke konkrétní právní úpravě odpovědnosti

³ „Jakékoli opatření, které by mohlo ať přímo, nebo nepřímo, skutečně, nebo potenciálně narušit obchod uvnitř Společenství“ - rozsudek ze dne 11. července 1974, Dassonville, 8/74, Recueil, s. 837), bod 5

⁴ K úskalím takového postupu srov. *G. Davies: Abstractness and concreteness in the preliminary ruling procedure: implications for the division of powers and effective market regulation in N. Nic Shuibne (ed), Regulating the Internal Market (Edward Elgar, Cheltenham and Northampton, Mass. 2006), 210-244.*

za škodu státu. Potvrzuje setrvalý názor Soudního dvora: vnitrostátní předpisy nesmějí omezovat právo na náhradu škody, které jednotlivcům plyne přímo z práva Společenství. Užitečné to bude pro české žalobce (a soudy), pokud shledají ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci příliš úzkými pro případy odpovědnosti, které judikuje Soudní dvůr.⁵

Poslední bod je poněkud problematický v tom směru, že sice připouští odpovědnost soukromé osoby za porušení práva Společenství, blíže však již nevymezuje její podmínky. Není zde na místě pouštět se do úvah o možnosti vázanosti soukromých osob ustanoveními práva Společenství. Připomeňme však, že výše v rozsudku Soudní dvůr vylučuje zbavení se odpovědnosti státu za výroky pana Lehtinena poukazem na jeho svobodu projevu. V případě odpovědnosti samotného pana Lehtinena by však úvahy Soudu o významu ochrany svobody projevu měly být jiné. Svým mlčením je Soudní dvůr ponechal finskému soudu.

SROVNÁVACÍ REKLAMA A ŠAMPAŇSKÉ PIVO

Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. dubna 2007, De Landtsheer Emmanuel, C-381/05 (první senát, generální advokát P. Mengozzi)

Směrnice 84/450/EHS a 97/55/ES⁶ – Srovnávací reklama – Označení soutěžitele nebo zboží či služby nabízené soutěžitelem – Zboží nebo služby, jež slouží stejným potřebám nebo jsou zamýšleny pro stejný účel – Odkaz na označení původu

Z výrokové části:

1) Článek 2 bod 2a směrnice Rady 84/450/EHS ze dne 10. září 1984 o klamavé a srovnávací reklamě, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/55/ES ze dne 6. října 1997, musí být vykládán v tom smyslu, že odkaz na druh výrobků, a nikoliv na určitý podnik nebo výrobek, v reklamním sdělení lze považovat za srovnávací reklamu, pokud umožňuje poznat, že se uvedené sdělení vztahuje konkrétně na tento podnik nebo na zboží či služby, které nabízí. Okolnost, že jako ty, na něž se vztahuje reklamní sdělení, lze identifikovat několik soutěžitelů zadavatele reklamy nebo zboží či služby, které nabízejí, není relevantní pro určení toho, že reklama má srovnávací charakter.

2) Existence soutěžního vztahu mezi zadavatelem reklamy a podnikem, který je identifikován v reklamním sdělení, nemůže být stanovena nezávisle na zboží či službách, které tento podnik nabízí.

Za účelem určení existence takového soutěžního vztahu je třeba přihlídnout k:

- současnému stavu na trhu a spotřebním zvyklostem, jakož i jejich možnému vývoji,
- části území Společenství, na němž je reklama šířena, aniž by však byly vyloučeny případné účinky, které může mít vývoj spotřebních zvyklostí v jiných členských státech na dotčený vnitrostátní trh, a
- zvláštním vlastnostem výrobku, které chce zadavatel reklamy propagovat, jakož i image, který mu zamýšlí vtisknout.

Kritéria umožňující stanovit existenci soutěžního vztahu ve smyslu čl. 2 bodu 2a směrnice

⁵ Nejjasnějším případem budou případy škody způsobené rozhodnutím soudů. K tomu (i k nedostatkům české právní úpravy srov. M. Bobek, J. Komárek, J. Passer: Vyhnání z rajské zahrady neodpovědnosti aneb národní soudy a porušení komunitárního práva, *Soudce* 9/2004.

⁶ Směrnice Rady 84/450/EHS ze dne 10. září 1984 o klamavé a srovnávací reklamě, Úř. věst. L 250, s. 17; Zvl. vyd. 15/01 s. 227, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/55/ES ze dne 6. října 1997, Úř. věst. L 290, s. 18; Zvl. vyd. 15/03, s. 365.

84/450, ve znění směrnice 97/55, a kritéria, jejichž účelem je ověřit, zda srovnávání odpovídá podmínce uvedené v čl. 3a odst. 1 písm. b) této směrnice, nejsou totožná.

3) Reklama, která odkazuje na druh výrobku, aniž by přitom identifikovala soutěžitele nebo zboží nabízené tímto soutěžitelem, není nedovolená s ohledem na čl. 3a odst. 1 směrnice 84/450, ve znění směrnice 97/55. Podmínky přípustnosti takové reklamy musí být přezkoumány ve světle jiných vnitrostátních ustanovení nebo případně ustanovení práva Společenství bez ohledu na skutečnost, že by to mohlo znamenat menší ochranu spotřebitelů nebo konkurenčních podniků.

4) Článek 3a odst. 1 písm. f) směrnice 84/450, ve znění směrnice 97/55, musí být vykládán v tom smyslu, že ne každé srovnání, které se pro výrobky bez označení původu odvolává na výrobky s označením původu, je nedovolené.

Skutkový základ sporu: Společnost De Landtsheer vyrábí pivo. Na trh uvedla nový druh piva, který měl svým názvem a označením vyvolat dojem exkluzivity. Prezentovala jej mimo jiné výrazy „BRUT RÉSERVE“, „La première bière BRUT au monde“ (první BRUT pivo na světě), „Bière blonde à la méthode traditionnelle“ (světlé pivo vyrobené tradičním způsobem) a „Reims-France“, jakož i odkaz na vinaře v Remeši a Épernay. De Landtsheer použila výraz „Champagnebier“ ke zdůraznění toho, že se jedná o pivo vyrobené podle „méthode champenoise“ (šampaňská metoda) a vychvalovala originalitu nového piva odkazem na charakteristické vlastnosti šumivého vína a zejména šampaňského. V reakci na žalobu vinařských společností rozhodl prvostupňový soud o tom, že společnost musí přestat užívat výraz „Méthode traditionnelle“, označení původu „Champagne“, údaj o místu původu „Reims-France“, jakož i odkazy na vinaře v Remeši a Épernay a na způsob výroby šampaňského. Návrh žalujících vinařů však byl zamítnut v rozsahu, v němž se týkal užívání výrazů „BRUT“, „RÉSERVE“, „BRUT RÉSERVE“ a „La première bière BRUT au monde“. V řízení před předkládajícím soudem, který se zabýval opravným prostředkem proti tomuto rozsudku, vyvstalo několik zajímavých otázek, týkajících se nikoliv označení původu výrobku nebo známkového práva, jak by se dalo čekat, ale srovnávací reklamy.

Poznámky k rozsudku: Případ byl pro tuto krátkou poznámku vybrán především proto, že se v něm Soudní dvůr zabývá vzájemným vztahem alkoholických nápojů a jejich zastupitelností. V předchozích případech se jím Soudní dvůr zabýval především ve vztahu k diskriminačnímu zdanění (tyto případy také cituje v bodu 30 anotovaného rozsudku). Kritérium zastupitelnosti je přitom velice vágní: pokud mohou výrobky do jisté míry uspokojovat stejné potřeby, lze učinit závěr o určitém stupni vzájemné zastupitelnosti. Jak tento rozsudek ukazuje, význam to může mít nejen v kontextu zdanění, ale v poukazování na vzájemnou podobnost nebo odlišnost srovnávací reklamou.

RÁMCOVÉ ROZHODNUTÍ O EUROZATYKAČI PŘED SOUDNÍM DVOREM

Rozsudek ze dne 3. května 2007, *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05 (velký senát, generální advokát D. Ruiz-Jarabo Colomer)

Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech – Článek 6 odst. 2 a čl. 34 odst. 2 písm. b) EU – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV⁷ – Evropský zatýkací rozkaz a postupy předávání mezi členskými státy – Sbližování vnitrostátních právních předpisů – Odstranění ověřování oboustranné trestnosti – Platnost

(41) *Je-li pravda, že evropský zatýkací rozkaz mohl být rovněž předmětem smlouvy, do posuzovací pravomoci Rady spadá, aby dala přednost právnímu nástroji rámcového*

⁷ Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, Úř. věst. L 190, s. 1, Zvl. vyd. 19/06, s. 34.

rozhodnutí, jakmile jsou, jako v projednávaném případě, splněny podmínky pro přijetí takového aktu.

(42) Tento závěr není vyvrácen okolností, že podle čl. 31 odst. 1 rámcového rozhodnutí nahrazuje toto rámcové rozhodnutí ve vztazích mezi členskými státy od 1. ledna 2004 odpovídající ustanovení starších smluv týkajících se vydávání, které jsou uvedeny v tomto ustanovení. Jakýkoliv jiný výklad, který nemá oporu ani v čl. 34 odst. 2 EU, ani v jakémkoliv jiném ustanovení Smlouvy o EU, by mohl zbavit možnost přijímat rámcová rozhodnutí v oblastech dříve upravených mezinárodními smlouvami, která byla přiznána Radě, podstatné části jejího užitečného účinku.

[...]

(51) Podle čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí jsou trestné činy, které jsou uvedeny v tomto ustanovení, pokud je „lze ve vystavujícím členském státě potrestat trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením spojeným s odnětím osobní svobody s horní hranicí sazby v délce nejméně tři roky a které jsou vymezeny právem tohoto členského státu“, důvodem pro předání na základě evropského zatýkacího rozkazu bez ověření oboustranné trestnosti tohoto činu.

(52) V důsledku toho, i když členské státy doslovně převezmou výčet kategorií trestných činů uvedený v čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí za účelem jeho provedení, samotná definice těchto trestných činů a použitelné tresty vyplývají z práva „členského státu vystavení“. Účelem rámcového rozhodnutí není harmonizace dotčených trestných činů, pokud jde o znaky jejich skutkové podstaty nebo o tresty, kterými jsou postihovány.

(53) Proto, odstraňuje-li čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí ověřování oboustranné trestnosti u kategorií trestných činů uvedených v tomto ustanovení, jejich definice a použitelné tresty i nadále spadají do pravomoci práva členského státu vystavení, které, jak je ostatně uvedeno v čl. 1 odst. 3 téhož rámcového rozhodnutí, musí ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 EU a, v důsledku toho, zásadu legality trestných činů a trestů.

(54) Z toho plyne, že čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí, v rozsahu, ve kterém odstraňuje ověření požadavku oboustranné trestnosti u trestných činů uvedených v tomto ustanovení, není neplatný z důvodu porušení zásady legality trestných činů a trestů.

[...]

(57) Pokud jde jednak o výběr 32 kategorií trestných činů uvedených v čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí, Rada mohla mít za to, na základě zásady vzájemného uznávání a s ohledem na vysoký stupeň důvěry a solidarity mezi členskými státy, že buď z důvodu jejich vlastní povahy, nebo z důvodu uloženého trestu s horní hranicí sazby v délce nejméně tři roky patří dotčené kategorie trestných činů mezi kategorie, u nichž závažnost narušení veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti odůvodňují, aby ověření oboustranné trestnosti nebylo vyžadováno.

(58) Proto i za předpokladu, že by situace osob podezřelých ze spáchání trestného činu spadajícího do seznamu uvedeného v čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí nebo odsouzených za to, že se dopustily takového trestného činu, byla srovnatelná se situací osob podezřelých nebo odsouzených ze spáchání jiných trestných činů, než které jsou uvedeny v tomto ustanovení, je rozlišování v každém případě objektivně odůvodněné.

(59) Co se týče dále skutečnosti, že by nedostatečná přesnost definice dotčených kategorií trestných činů mohla způsobit rozdílné provádění rámcového rozhodnutí v jednotlivých vnitrostátních právních řádech, stačí uvést, že jeho předmětem není harmonizace hmotného trestního práva členských států a že žádné ustanovení hlavy VI Smlouvy o EU, jejíž články 34 a 31 byly označeny jako právní základ tohoto rámcového rozhodnutí, nepodřizuje použití

evropského zatýkacího rozkazu harmonizaci trestněprávních předpisů členských států v oblasti dotčených trestných činů (viz obdobně zejména rozsudky ze dne 11. února 2003, Gözütok a Brügger, C-187/01 a C-385/01, Recueil, s. I-1345, bod 32, stejně jako ze dne 28. září 2006, Gasparini a další, C-467/04, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 29).

(60) Z toho plyne, že čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí, v rozsahu, ve kterém odstraňuje ověření požadavku oboustranné trestnosti u trestných činů uvedených v tomto ustanovení, není neplatný z důvodu porušení čl. 6 odst. 2 EU a konkrétněji zásady legality trestných činů a trestů, stejně jako zásady rovného zacházení a zásady zákazu diskriminace.

Skutkový základ sporu: V řízení před belgickým soudem, který má ústavní jurisdikci, napadalo sdružení Advocaten voor de Wereld neplatnost rámcového rozhodnutí o Eurozatykač. Namítalo přitom, že rámcové rozhodnutí nemohlo být za tímto účelem přijato. Zároveň sdružení tvrdilo, že odstraněním požadavku oboustranné trestnosti porušil unijní zákonodárce jeden ze základních principů trestního práva: princip legality trestních sankcí a zároveň zásadu rovného zacházení a nediskriminace.

Poznámky k rozsudku: Jelikož se jedná o rozsudek, na který s mírnou nadsázkou čekal nejen předkládající belgický ústavní soud, ale i další ústavní soudy v EU, jež se rámcovým rozhodnutím zabývaly, rozhodl jsem se mu zde věnovat více pozornosti. Zároveň v těchto krátkých poznámkách upozorňuji na styčné body rozsudku Soudního dvora s rozhodnutími dalších ústavních soudů,⁸ samozřejmě s důrazem na český Ústavní soud.⁹

Volba rámcového rozhodnutí nebo mezinárodní smlouvy

Soudní dvůr nejprve odmítl argument, že rámcové rozhodnutí nemůže sloužit k přijímání takových pravidel, jaká byla předmětem rámcového rozhodnutí o Eurozatykači, a že takovou úpravu lze provést pouze mezinárodní smlouvou. Zajímavější otázka se však týkala možnosti nahrazení mezinárodní smlouvy rámcovým rozhodnutím.

Bohužel zde není prostor zabývat v celém rozsahu diskusí, která se nejen v ČR vedla ohledně vztahu mezinárodních smluv a rámcových rozhodnutí - např. do jaké míry může rámcové rozhodnutí měnit závazek přijatý členským státem v mezinárodní smlouvě, která předchází přijetí rámcového rozhodnutí.¹⁰

Soudní dvůr se možnými problémy (z hlediska mezinárodního práva) s nahrazením mezinárodní smlouvy rámcovým rozhodnutím příliš nezabýval, pouze konstatoval, že vyloučení takové možnosti by zbavilo rámcová rozhodnutí podstatné části jejich užitečného účinku (bod 42). Tady se lze domnívat, že se Soudní dvůr měl vyjádřit k pochybnostem ohledně takového postupu z hlediska mezinárodního práva, zejména Vídeňské úmluvy, neboť ačkoliv v unijním kontextu může všeobjímající argument o užitečném účinku znít uspokojivě, v kontextu mezinárodním tomu tak být nemusí. To platí zejména v situaci, kdy rámcové rozhodnutí nahrazuje mezinárodní smlouvu, jejíž stranou jsou i nečlenské státy Unie.

Zajímavé je zamyslet se nad tím, co se vlastně „nahrazením“ mezinárodní smlouvy rámcovým rozhodnutím myslí. Podstatnou je tato otázka zejména v situaci, kdy německý Ústavní soud zrušil vnitrostátní implementační úpravu. Pokud by „nahrazení“ mezinárodní smlouvy rámcovým rozhodnutím znamenalo její zrušení, ocitla by se německá právní úprava vydávání ve vakuu ve vztahu k ostatním členským státům: Německo by nemohlo vydávat trestně

⁸ K nim srov. J. Komárek: European constitutionalism and the European arrest warrant: In search of the limits of contrapunctual principles, (2007) 44 *Common Market Law Review* 9.

⁹ Nález ÚS ze dne 3. května 2006, Pl. ÚS 66/04, dostupný na < <http://www.usoud.cz/scripts/detail.php?id=413>>.

¹⁰ Srov. Z. Maršálková a P. Bříza: Vztah rámcových rozhodnutí a mezinárodních smluv, *Právní rozhledy* č. 20/2006, s odkazy na další diskusi probíhající v odborném tisku.

stíhané nebo odsouzené osoby ani na základě předchozích mezinárodních smluv ani na základě Eurozatykače.

Z této konstrukce však Německo zjevně nevycházelo, když ministryně spravedlnosti reagovala na rozsudek Ústavního soudu prohlášením, že Německo bude vydávat na základě předchozí mezinárodně smluvní úpravy (a obdobně „odvetným“ způsobem zareagoval na rozsudek Ústavního soudu i španělský Nejvyšší soud, když prohlásil, že bude vůči německým žádostem o vydání postupovat na základě mezinárodních smluv a nikoliv Eurozatykače).

Odstranění požadavku oboustranné trestnosti

Stejný argument jako navrhovatelé před českým ÚS – porušení principu legality trestních sankcí - uplatňovalo i žalující sdružení v řízení před belgickým soudem. Navíc ještě namítalo, že rámcové rozhodnutí porušuje zásadu rovného zacházení a zákazu diskriminace, neboť rozlišení trestných činů, u kterých se nepožaduje oboustranná trestnost, není objektivně zdůvodnitelné. Argumentace Soudního dvora je obsažena v bodech 48 až 54. Podobně jako český Ústavní soud zdůrazňuje, že rámcové rozhodnutí neupravuje samotné skutkové podstaty trestných činů – ty jsou zakotveny v jednotlivých právních rádech členských států a rámcové rozhodnutí je nijak neharmonizuje. Zásada legality se tedy k procesním ustanovením, kterými ustanovení rámcového rozhodnutí v zásadě jsou, neuplatní.¹¹

Soudní dvůr se na tomto místě nemusel zabývat problémem, který řešil Ústavní soud: co když stíhaná osoba spáchá na území České republiky čin trestný podle práva jiného členského státu, nikoliv však práva českého? Rámcové rozhodnutí na takovou situaci pamatuje a v článku 4 odst. 7 umožňuje vydání v takovém případě odmítnout. Toto ustanovení však nebylo českým zákonodárcem (z důvodu, který zná patrně jen on sám – Ústavnímu soudu jej však na jednání nebyl schopen vysvětlit) implementován.

Ústavní soud dovodil, že v takové situaci je třeba vyložit ustanovení § 377 trestního řádu, které říká, že žádosti o vydání nelze vyhovět, pokud by vydáním došlo k porušení Ústavy ČR nebo ustanovení práva ČR, na němž je třeba bez výhrady trvat, případně by byl ohrožen chráněný zájem ČR, ve světle čl. 4 odst. 7 rámcového rozhodnutí (srov. bod 111 nálezu ÚS). Český soud se tedy může formálně opřít o ustanovení § 377, materiálně jej však vyložit ve světle rámcového rozhodnutí a uplatnit důvody nevydání v něm specifikované.

K druhému argumentu (porušení zásady rovnosti a zákazu diskriminace) Soudní dvůr zdůrazňuje, že výběr kategorií trestných činů, u kterých se neuplatňuje požadavek oboustranné trestnosti, odráží vysoký stupeň důvěry a solidarity mezi členskými státy, stejně jako zásadu vzájemného uznávání. V kontextu odůvodnění toho, proč u některých trestných činů není uplatňován požadavek oboustranné trestnosti to je jistě přesvědčivý argument. Je však třeba pamatovat na to, že tvrzení o „vysokém stupni důvěry a solidarity“ odráží perspektivu Soudního dvora, popřípadě vlád členských států (které o ní mluví třeba v závěrech Evropské rady v Tampere r. 1999), nikoliv však třeba všech ústavních soudů (německý budiž nejvýznamnějším příkladem).

ZA POVŠIMNUTÍ STOJÍ

Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. dubna 2007, Stamatelaki, C-444/05 (první senát, generální advokát D. Ruiz-Jarabo Colomer)

¹¹ Německý Spolkový ústavní soud však byl jiného názoru – srov. především bod 99 jeho rozsudku, který se vztahuje k zákazu retroaktivity trestního zákonodárství, lze jej však analogicky uplatnit i k požadavku legality trestních sankcí (rozsudek SÚS ze dne 18. července 2005, 2 BvR 2236/04, dostupný na <http://www.bverfg.de/entscheidungen/rs20050718_2bvr223604.html>).

V tomto rozsudku Soudní dvůr stanovil, že článek 49 SES, upravující volný pohyb služeb, brání právním předpisům, které zcela vylučují, aby národní instituce sociálního zabezpečení hradila náklady způsobené hospitalizací svých pojištěnců v soukromých zdravotních zařízeních v jiném členském státě, s výjimkou úhrady léčby poskytnuté dětem mladším 14 let.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. dubna 2007, Sunshine Deutschland Handelsgesellschaft, C-229/06 (sedmý senát, generální advokát J. Mazák)

Tento rozsudek stojí za povšimnutí nikoliv proto, že by zásadním způsobem řešil důležitou otázku komunitárního práva, jak by se na vrcholnou soudní instituci celé Unie slušelo. Naopak: Soudní dvůr se v něm vyjádřil k otázce správného celního zařazení oloupaných semen tykví, která ztratila svoji schopnost klíčit a která jsou určena pro pekařský průmysl. Správná odpověď, s napětím očekávaná všemi právníky po celé Unii, zní: Podpoložka 1212 99 80 kombinované nomenklatury uvedené v příloze I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění nařízení Komise (ES) č. 1789/2003 ze dne 11. září 2003. V čase, kdy jsou diskutovány změny ve fungování unijních soudů (informovali jsme o nich v přehledech judikatury zveřejněných v minulých číslech Soudních rozhledů), by toto rozhodnutí mohlo být pro příslušné orgány podnětem k zamyšlení, zda se Soudní dvůr má zabývat právě těmito otázkami.

PROBÍHAJÍCÍ ŘÍZENÍ

Řízení o předběžné otázce ve věci C-194/07 SAVA, dosud nezveřejněno v Úř. věst.

Otázka se týká posouzení, zda komunitární právo dovoluje podávat návrh na přezkum zadané veřejné zakázky podle směrnice 89/655/EHS¹² samostatně jednotlivým členům sdružení *ad hoc* bez právní subjektivity, které se jako takové účastnilo postupu při udělování veřejné zakázky a kterému uvedená zakázka nebyla udělena, nebo zda je přípustný pouze návrh všech členů sdružení. Případ souvisí s rozsudkem ze dne 8. září 2005, C-129/04, Espace Trianon, Sbírka rozhodnutí s. I-7805, kde se jednalo o předběžnou otázku opačnou, tedy zda právo ES brání vnitrostátní úpravě, která vyžaduje, aby návrh na přezkum mohli podat pouze všichni členové sdružení současně. Soudní dvůr odpověděl, že právo ES takové úpravě nebrání. Z rozsudku však nelze usoudit, zda lze říci, že právo ES takovou úpravu přikazuje a že jednotliví členové sdružení nemohou žalovat i samostatně, pokud to vnitrostátní legislativa umožňuje. Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách sice upravuje možnost podání jedné nabídky na realizaci veřejné zakázky více dodavatelům společně, kteří pak jsou za její provedení solidárně odpovědní a pro účely řízení se považují za jediného uchazeče, otázka jejich legitimace k podání návrhu na přezkum s ohledem na společné dodavatele zákonem výslovně upravena není. Zákon pouze stanoví, že návrh může podat „kterýkoliv dodavatel, který má nebo měl zájem na získání určité veřejné zakázky a kterému v důsledku domnělého porušení zákona úkonem zadavatele hrozí nebo vznikla újma na jeho právech“ (srov. § 114 ve spojení s § 110).

Řízení o předběžné otázce ve věci C-127/07 Arcelor Atlantique a Lorraine a další, Úř. věst. C 117, 29.05.2007, s. 8

V souvislosti s mediálně sledovanou žalobou České republiky na Komisi, týkající se systému obchodování s emisními povolenkami, je zajímavá předběžná otázka podaná francouzskou

¹² Směrnice Rady 89/665/EHS ze dne 21. prosince 1989 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek na dodávky a stavební práce, Úř. věst. L 395, s. 33; Zvl. vyd. 06/01, s. 246.

Státní radou. Ta se táže na platnost samotné směrnice,¹³ na níž se celý systém založen. Žalobci v řízení před Státní radou požadují zrušení některých článků vládního nařízení, které směrnici provádí, právě proto, že se vládní nařízení vztahuje i na ocelářské odvětví. Státní rada se domnívá, že vládní nařízení implementuje směrnici správně, proto má-li posoudit platnost napadených ustanovení vládního nařízení, musí nejdříve Soudní dvůr posoudit platnost těch ustanovení směrnice o obchodování s povolenkami, které zahrnují do působnosti směrnice i výrobu a zpracování kovů. Arcelor Atlantique et Lorraine e.a. tvrdí, že tato ustanovení směrnice jsou v rozporu s obecnými zásadami práva ES, zejména se zásadou rovnosti. Do působnosti směrnice totiž nespádá odvětví umělých hmot a hliníku, přestože vypouští totožné skleníkové plyny jako odvětví výroby a zpracování kovů. Vzhledem k tomu, že obě odvětví vyrábějí částečně zastupitelné výrobky, nacházejí se v konkurenčním postavení a skutečnost, že se bez objektivních důvodů na jedno z odvětví směrnice vztahuje a na druhé nikoli, to druhé zvyhodňuje.

Jan Komárek, Oxford

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES, Úř. věst. L 275, s. 32; Zvl. vyd. 15/07, s. 631.